

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG’LARI HISOBIGA MOLİYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o’g’li KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO’NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O’ZBEKISTON SHAROITIDA QO’LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne’matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	43
Буранова Лола Вахобовна ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI.....	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna XIZMAT KO’RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG’OR XORIJIY TAJRIBALARI	
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o’g’li INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	73
Abdullo Sohobov O’ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich KORXONALAR MOLİYAVIY HOLATINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o’g’li BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi O’ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO’LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich O’ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSIYALAR KESIMIDA).....	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPERIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI.....	118
Olokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	128
Qurbonov Abror Abdullayevich GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY.....	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI.....	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH.....	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOHOVCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Marqayev Xurshid Aliqulovich THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS.....	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich Shukurova Nilufar Qahramonova IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao USTAMA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH.....	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna INTEGRATSIIYA SAMARADORLIGINI O'LGHASHNING METODOLOGIK MODELI VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	

MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY Tajribasi: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	

O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	326
Abdullo Sohibov SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH	331
Davronov Sanjar Ziyotovich SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	336
Ashrapova Noilaxon Niyazxonovna ISHLAB CHIQRISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJIY TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....	346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	351
Astanakulov Olim Tashtemirovich Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa) Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun) GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI.....	357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE.....	362
Aziz Kurbanovich Abdullaev Sarvarbek Allayev Erkin ugli Shavkat Asrolovich Ruziev DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....	373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI	377
Muxitdinova Kamola Alisherovna TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL.....	381
Jabborov Islom Xusan o'g'li YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH.....	385
Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI	392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	398
Dadajonova Madina Ravshan qizi SIRKULAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....	403
Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOB TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova Feruza Mansurovna Ollokulova QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	430
Bakhit Mambetnazarov Atabek Tureev SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIYASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li XORIJYIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochildiyevich DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOB VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abdurkarimovich Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	

SANOAT KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT AND LOGISTICS CLUSTER IN THE NEW UZBEKISTAN.....	500
Musayeva Shoirazimovna	
FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich	
DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li	
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA.....	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li	
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фарิดахон Абдулкарим кизи	
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи	
BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna	
Xursanova Shaxnoza Anvar qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA QO'SHIMCHA TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	549
Safarova Kamola Shuxrat qizi	
QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI	553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich	
AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova	
ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ	567
Насиров Дилшод Фархадович	
Асадов Амалъжон Мехрожевич	
Ахматов Алинура Дилшодович	

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	572
Насиров Дилшод Фархадович Хамраева Севара Мамуржановна Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна	
INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi	
ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ	586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли	
XORIJIIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA'SIRI ("IПОТЕКА-BANK" AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA)	598
Kadirov Vaxid Marimbayevich Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi	
OECD VA YEVRONA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	605
Tuxliyev Bozor Karimovich Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich	
JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI	614
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ	621
Ли Ирина Валентиновна	
JAHON IQTISODIYOTIDA O'ZBEKISTONNI TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	627
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOIIY MECHANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	633
Hayitov Jamshid Xolvoyevich Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI TAHLILI	638
Hamroyeva Sabina Ismoil qizi	
EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY	644
Jie YANG	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ	651
Усманова Диляфруз Каршиевна	
YASHIL ISTE'MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	656
Ishmuratov Baxodir Xusanovich	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA'SIRI	661
Ibragimova Saule Orinbaevna	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA IJTIMOIIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV	665
Qurbonboyev Abdulla Mansur o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI	671
Murtazayev Ulug'bek Abdusalom o'g'li	
XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI	675
Xasanov Baxodir Akramovich Yo'lchiyev Oybek Ulug'bek o'g'li	

SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY RISKLARINI KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI	683
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	688
Ibragimov Husen Ismailovich KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI	692
Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING	698
Aziz Kurbanovich Abdullaev Mamasolieva Kamila Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	706
Xatamov Nurbek Ochildiyevich TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI MAKRO VA MIKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI	711
Nabixo'jayeva Maxfuza Ulug'bekovna AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI.....	717
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DASTURIY BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	723
Umidjon Abdullajonov	

O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish doirasida moliyalashtirish mexanizmlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Biroq amaldagi tizimda xarajatlarga yo'naltirilgan yondashuv ustun bo'lib qolmoqda hamda natijaga asoslangan boshqaruv elementlarini yanada rivojlantirish zarurati mavjud. Shu sababli, dasturiy byudjetlashtirishni joriy etishning nazariy va amaliy asoslarini chuqur o'rganish, xorijiy tajribani tahlil qilish hamda milliy sharoitga mos model ishlab chiqish ushbu tadqiqotning asosiy maqsadini tashkil etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish masalalari iqtisodiy va ijtimoiy siyosatning kesishgan nuqtasida joylashgan bo'lib, bu yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlar uzoq yillardan buyon dolzarb hisoblanadi [5]. Turli mamlakatlar tajribasini o'rgangan olimlar sog'liqni saqlash xarajatlarining barqaror o'sishi va resurslarning cheklanganligi sharoitida samarali moliyaviy boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish zarurligini ta'kidlaydilar. Ayniqsa, demografik o'zgarishlar, aholining qarishi hamda surunkali kasalliklarning ko'payishi sog'liqni saqlash tizimlariga tushayotgan yuklamani yanada oshirmoqda.

Iqtisodiy adabiyotlarda sog'liqni saqlashni moliyalashtirishning bir necha asosiy modellari ajratib ko'rsatiladi [6]. Ular orasida byudjet tizimi asosidagi moliyalashtirish, ijtimoiy sug'urta modeli hamda aralash tizimlar keng tarqalgan. Har bir modelning o'ziga xos ustunliklari va rivojlantirish imkoniyatlari mavjud bo'lib, ular mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasi, institutsional tuzilmasi hamda siyosiy ustuvorliklariga bog'liq holda shakllanadi. Shu bois, yagona universal model mavjud emas va har bir davlat o'ziga mos tizimni shakllantirishga intiladi.

So'nggi yillarda ilmiy adabiyotlarda an'anaviy xarajatga asoslangan byudjetlashtirish tizimining cheklovlari tobora ko'proq muhokama qilinmoqda [7, 8]. Tadqiqotchilar bu yondashuv resurslarni asosan taqsimlashga e'tibor qaratib, ularning natijadorligi va ijtimoiy samaradorligini to'liq aks ettirish imkoniyatlari cheklanganini qayd etadilar. Natijada, byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini yanada oshirish hamda davlat xarajatlarining haqiqiy ta'sirini chuqurroq baholash zarurati yuzaga keladi.

Shu munosabat bilan, davlat moliyasini boshqarishda natijaga yo'naltirilgan yondashuvlar, xususan dasturiy byudjetlashtirish konsepsiyasi keng qo'llanila boshladi. Ilmiy manbalarda ushbu yondashuv davlat xarajatlarini aniq maqsadlar, vazifalar va kutilayotgan natijalar bilan bog'lash orqali samaradorlikni oshirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi [8]. Dasturiy byudjetlashtirish orqali byudjet jarayonida strategik rejalashtirish va operatsion faoliyat o'rtasidagi uzviylik mustahkamlanadi.

Xalqaro tashkilotlar, xususan OECD kabi institutlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar dasturiy byudjetlashtirishni davlat moliyasini modernizatsiya qilishning muhim vositasi sifatida e'tirof etadi. Ularning tahlillariga ko'ra, ushbu yondashuv nafaqat moliyaviy resurslarni samarali taqsimlashga, balki davlat organlari faoliyatining ochiqligi va hisobdorligini oshirishga ham xizmat qiladi [9]. Shu bilan birga, natijadorlik ko'rsatkichlarini joriy etish boshqaruv qarorlarini yanada asosli qabul qilish imkonini beradi.

Sog'liqni saqlash sohasiga oid ilmiy tadqiqotlar dasturiy byudjetlashtirishning o'ziga xos jihatlari ham yoritadi. Ushbu tizimda moliyalashtirish jarayoni ko'plab manfaatdor tomonlar ishtirokida amalga oshiriladi, jumladan davlat organlari, sug'urta tashkilotlari va tibbiyot muassasalari [10]. Bu esa moliyaviy oqimlarni muvofiqlashtirishni murakkablashtiradi hamda tizimli yondashuvni talab etadi. Shu sababli, sog'liqni saqlashda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish boshqa sohalarga nisbatan ko'proq tayyorgarlik va institutsional moslashuvni talab qiladi.

Ilmiy adabiyotlarda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish bilan bog'liq muammolar ham keng yoritilgan [11]. Tadqiqotchilar ushbu jarayonda ma'lumotlar bazasini yanada rivojlantirish zarurati, natijadorlik ko'rsatkichlarini aniqlashdagi murakkabliklar hamda kadrlar salohiyatini kuchaytirish ehtiyojini asosiy omillar sifatida ko'rsatadilar. Bundan tashqari, ayrim hollarda siyosiy omillar ham iqtisodiy jihatdan optimal qarorlar qabul qilinishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, dasturiy byudjetlashtirishni muvaffaqiyatli joriy etish uchun bosqichma-bosqich yondashuv muhim ahamiyatga ega [12]. Dastlab strategik rejalashtirish tizimini shakllantirish, so'ngra natijadorlik ko'rsatkichlarini ishlab chiqish va nihoyat byudjet jarayoniga to'liq integratsiya qilish talab etiladi. Bu jarayon vaqt va resurs talab qilsa-da, uzoq muddatda ijobiy natijalar beradi.

O'zbekiston sharoitida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ham sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishni takomillashtirish zarurligini tasdiqlaydi. Mavjud tizimda qator ijobiy o'zgarishlarga qaramay, xarajatga yo'naltirilgan yondashuvning ayrim unsurlari saqlanib qolmoqda. Shu bois, dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish, xalqaro tajribani chuqur o'rganish hamda uni milliy sharoitga moslashtirish dolzarb ilmiy vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etishning nazariy va amaliy asoslarini o'rganish maqsadida kompleks ilmiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi nazariy, qiyosiy, statistik hamda tizimli tahlil usullarining uyg'unligiga asoslandi. Ushbu yondashuv mavzuning ko'p qirrali xususiyatlarini chuqur o'rganish, xalqaro tajribani tahlil qilish va O'zbekiston sharoitida amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari, normativ-huquqiy hujjatlar hamda sohaga oid statistik manbalar o'rganildi. Mazkur bosqichda dasturiy byudjetlashtirishning iqtisodiy mohiyati, uning afzalliklari va joriy etish mexanizmlari bo'yicha mavjud ilmiy qarashlar umumlashtirildi. Shu bilan birga, sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishning zamonaviy modellari va ularning o'ziga xos jihatlari tahlil qilindi.

Qiyosiy tahlil usuli asosida turli mamlakatlarda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish va dasturiy byudjetlashtirish amaliyoti o'zaro solishtirildi. Xususan, Sweden, Norway, Canada, France, Germany va Mexico tajribasi o'rganilib, ularning institutsional mexanizmlari, moliyalashtirish manbalari va natijadorlik ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Bu orqali ilg'or tajribalarni milliy amaliyotga moslashtirish imkoniyatlari baholandi.

Statistik tahlil usuli yordamida sog'liqni saqlash xarajatlari, byudjet mablag'lari taqsimoti, moliyalashtirish manbalari va tibbiy xizmatlar ko'rsatkichlariga oid ma'lumotlar umumlashtirildi. Ochiq rasmiy manbalar asosida olingan ma'lumotlar sog'liqni saqlash tizimining amaldagi holatini baholash va mavjud muammolarni aniqlashga xizmat qildi.

Tizimli yondashuv asosida sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish o'zaro bog'liq elementlardan iborat yaxlit mexanizm sifatida ko'rib chiqildi. Ushbu yondashuv orqali moliyalashtirish manbalari, boshqaruv institutlari, monitoring tizimi, natijadorlik indikatorlari hamda raqamli axborot platformalari o'rtasidagi funksional bog'liqliklar tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari asosida O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida dasturiy byudjetlashtirishni bosqichma-bosqich joriy etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi. Mazkur metodologik yondashuv tadqiqotning ishonchligi, amaliy ahamiyati va ilmiy asoslanganligini ta'minlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqotda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda dasturiy byudjetlashtirishni o'rganish uchun bir qator sodda va amaliy ilmiy usullardan foydalanildi. Xususan, nazariy tahlil usuli orqali mavjud ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda normativ-huquqiy hujjatlar o'rganildi va umumlashtirildi. Bu usul tadqiqotning nazariy asoslarini shakllantirishga xizmat qildi.

Shuningdek, solishtirma tahlil usuli qo'llanilib, turli mamlakatlarda sog'liqni saqlashni moliyalashtirish va dasturiy byudjetlashtirish amaliyoti o'zaro taqqoslandi. Ushbu yondashuv orqali ilg'or tajribalar aniqlanib, ularning O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari baholandi.

Tadqiqot davomida statistik ma'lumotlarni tahlil qilish usuli ham qo'llanildi. Bunda ochiq manbalardan olingan sog'liqni saqlash xarajatlari, byudjet tuzilmasi va boshqa ko'rsatkichlar umumiy ko'rinishda tahlil qilindi. Bu esa tizimning amaldagi holatini chuqurroq tushunishga yordam berdi.

Bundan tashqari, tizimli yondashuv asosida sog'liqni saqlashni moliyalashtirish tizimi yaxlit mexanizm sifatida ko'rib chiqildi. Ushbu usul orqali tizim elementlari o'rtasidagi bog'liqliklar aniqlanib, dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish imkoniyatlari baholandi.

Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish bo'yicha qiyosiy tahlil

Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish turli mamlakatlarda turlicha darajada amalga oshirilgan. Bu farqlar mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi, institutsional tizimi hamda moliyalashtirish modeliga bog'liq. Rivojlangan davlatlarda ushbu yondashuv keng qo'llanilib, natijaga yo'naltirilgan boshqaruv tizimi shakllangan bo'lsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda bu jarayon bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda [13–15] (1-jadval).

1-jadval
Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish modellari va dasturiy byudjetlashtirish darajasi

Davlat	Moliyalashtirish modeli	Dasturiy byudjetlashtirish darajasi	Asosiy xususiyatlar
Sweden	Davlat byudjeti	Yuqori	Natijaga yo'naltirilgan tizim, kuchli monitoring
Norway	Davlat byudjeti	Yuqori	Markazlashgan boshqaruv, KPI tizimi rivojlangan
Canada	Davlat + hududiy byudjet	Yuqori	Provinsiya darajasida dasturiy rejalashtirish
France	Sug'urta + davlat	O'rta	Sug'urta tizimi ustun, dasturiy nazorat mavjud
Netherlands	Sug'urta asosida	O'rta	Raqobat asosidagi tizim, samaradorlik nazorati
Germany	Sug'urta asosida	O'rta	Kassalar orqali moliyalashtirish, murakkab tizim
Chile	Aralash	Past	Islahot jarayonida, KPI joriy etilmoqda
Mexico	Aralash	Past	Dastlabki bosqich, institutsional rivojlantirish davom etmoqda

Yuqori darajadagi sog'liqni saqlash tizimiga ega davlatlar, xususan Sweden, Norway va Canada tajribasi shuni ko'rsatadiki, dasturiy byudjetlashtirish strategik rejalashtirish bilan uzviy bog'langan. Ushbu mamlakatlarda sog'liqni saqlash xarajatlari aniq dasturlar kesimida rejalashtiriladi va ularning natijalari muntazam baholanadi. Natijada, resurslardan foydalanish samaradorligi yuqori darajada ta'minlanadi.

Yevropa davlatlari, jumladan France, Netherlands va Germaniya esa aralash moliyalashtirish modeli mavjud bo'lib, unda davlat byudjeti va sug'urta tizimi birgalikda faoliyat yuritadi. Bu mamlakatlarda dasturiy byudjetlashtirish ko'proq sog'liqni saqlash dasturlarini rejalashtirish va monitoring qilishda qo'llaniladi. Shu bilan birga, sug'urta mexanizmlarining mavjudligi moliyalashtirish jarayonini yanada murakkablashtiradi.

Chile va Mexico kabi rivojlanayotgan mamlakatlar esa so'nggi yillarda sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish doirasida dasturiy byudjetlashtirishni joriy etishga intilmoqda. Ushbu davlatlarda dastlab natijadorlik ko'rsatkichlarini ishlab chiqish va byudjetni dasturlar kesimida shakllantirishga e'tibor qaratilgan. Biroq institutsional salohiyatni yanada kuchaytirish va ma'lumotlar bazasini takomillashtirish zarurati ushbu jarayonning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Jadvalda keltirilgan ma'lumotlar turli mamlakatlarda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish modeli va dasturiy byudjetlashtirish darajasi o'rtasidagi bog'liqlikni aks ettiradi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, davlat byudjeti ustun bo'lgan mamlakatlarda, xususan Shvetsiya va Norvegiyada dasturiy byudjetlashtirish yuqori darajada rivojlangan. Bu holat markazlashgan boshqaruv, strategik rejalashtirish va natijadorlikka asoslangan moliyalashtirish mexanizmlarining uyg'unlashuvi bilan izohlanadi. Ushbu mamlakatlarda byudjet mablag'lari aniq dasturlar va natijaviy ko'rsatkichlar asosida taqsimlanadi, bu esa resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

Kanadada esa federativ tuzilma sababli dasturiy byudjetlashtirish hududiy darajada amalga oshiriladi. Bu esa tizimning moslashuvchanligini oshiradi, biroq ayrim hollarda hududlar o'rtasida tafovutlarni yuzaga keltirishi mumkin. Yevropa davlatlari — Fransiya, Germaniya va Niderlandiyada sug'urta tizimi ustun bo'lgani sababli dasturiy byudjetlashtirish to'liq emas, balki qisman joriy etilgan. Bu mamlakatlarda moliyalashtirishning ko'p manballigi tizimni murakkablashtiradi, biroq ayni paytda barqarorlikni ta'minlaydi.

Chili va Meksika kabi rivojlanayotgan davlatlarda esa dasturiy byudjetlashtirish hali shakllanish bosqichida. Bu mamlakatlarda islohotlar olib borilayotgan bo'lsa-da, institutsional salohiyatni rivojlantirish, ma'lumotlar sifati va boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish zarurati mavjud. Umuman olganda, jadvaldan ko'rinadiki, dasturiy byudjetlashtirish darajasi mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasi va boshqaruv tizimi bilan chambarchas bog'liq.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, dasturiy byudjetlashtirishning samarali ishlashi uchun faqatgina moliyalashtirish tizimini o'zgartirish yetarli emas. Buning uchun institutsional muhit, axborot tizimlari va boshqaruv madaniyatini ham rivojlantirish zarur. Ayniqsa, natijadorlik ko'rsatkichlarini aniqlash va ularni amalda qo'llash muhim ahamiyatga ega.

Quyidagi 2-jadvalda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etishga ta'sir etuvchi asosiy omillar hamda ushbu jarayon natijasida erishilgan samaralar tahlil qilingan. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli joriy etish uchun kuchli institutsional baza, samarali boshqaruv tizimi va aniq belgilangan natijadorlik ko'rsatkichlari muhim ahamiyatga ega. Masalan, Shvetsiya va Norvegiyada kuchli monitoring tizimi hamda markazlashgan rejalashtirish orqali sog'liq ko'rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilangan va xarajatlar samaradorligi oshgan [13–15] (2-jadval).

2-jadval
Dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish omillari va natijalari

Davlat	Asosiy joriy etish omillari	Erishilgan natijalar
Sweden	Kuchli boshqaruv va monitoring	Sog'liq ko'rsatkichlari yaxshilangan
Norway	Markazlashgan rejalashtirish	Xarajatlar samaradorligi oshgan
Canada	Hududiy mustaqillik	Moslashuvchan boshqaruv tizimi
France	Sug'urta tizimi integratsiyasi	Moliyaviy barqarorlik
Netherlands	Raqobat va nazorat	Xizmat sifati oshgan
Germany	Institutsional tizim rivojlangan	Barqaror moliyalashtirish
Chile	Islohot siyosati	Dastlabki natijalar mavjud
Mexico	Davlat dasturlari kengaytirilgan	Qisman samaradorlik oshgan

Kanadada hududiy boshqaruvning mavjudligi dasturiy byudjetlashtirishni mahalliy ehtiyojlarga moslashtirish imkonini beradi. Bu esa tizimning samaradorligini oshiradi, biroq yagona standartlarni ta'minlashni murakkablashtirishi mumkin. Yevropa davlatlarida, ayniqsa Netherlandsda raqobat elementlarining mavjudligi xizmatlar sifati oshirishga xizmat qilgan bo'lsa, Germaniya rivojlangan institutsional tizim moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Rivojlanayotgan davlatlarda esa dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish ko'proq davlat siyosati va islohotlarga bog'liq. Chili va Meksika tajribasi shuni ko'rsatadiki, dastlabki bosqichda natijadorlik ko'rsatkichlarini joriy etish hamda byudjetni

dasturlar kesimida shakllantirish ijobiy natijalar bera boshlaydi. Biroq ushbu jarayonning to'liq samaradorligi uchun uzoq muddatli institutsional rivojlanish va boshqaruv tizimini takomillashtirish zarur.

Jadvaldagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, dasturiy byudjetlashtirishning muvaffaqiyati alohida omilga emas, balki bir nechta omillarning uyg'unlashuviga bog'liq. Xususan, boshqaruv sifati, ma'lumotlar tizimi, siyosiy iroda va moliyalashtirish modeli birgalikda ushbu tizimning samarali ishlashini ta'minlaydi.

O'zbekiston misolidagi amaliyot tahlili

O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish so'nggi yillarda bosqichma-bosqich isloh qilinib kelinmoqda. Davlat tomonidan ushbu sohaga ajratilayotgan mablag'lar hajmi oshirilayotgan bo'lsa-da, ularning samaradorligini yanada oshirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Amaldagi tizim asosan markazlashgan davlat byudjeti hisobidan moliyalashtiriladi va resurslar tibbiyot muassasalari hamda hududlar kesimida taqsimlanadi (3-jadval).

3-jadval

O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishning amaldagi holati va muammolari

Yo'nalish	Amaldagi holat	Asosiy rivojlantirish yo'nalishlari
Byudjetlashtirish yondashuvi	Xarajatga asoslangan	Natijadorlikka yo'naltirilgan mexanizmlarni kengaytirish
Moliyalashtirish manbalari	Asosan davlat byudjeti	Diversifikatsiya imkoniyatlarini oshirish
Natijadorlik ko'rsatkichlari	Cheklangan yoki mavjud emas	KPI tizimini rivojlantirish
Monitoring va nazorat	Moliyaviy nazorat ustun	Natijaviy monitoringni kuchaytirish
Axborot tizimlari	Qisman joriy etilgan	Ma'lumotlar sifati va integratsiyasini yaxshilash

Mavjud byudjetlashtirish amaliyoti ko'proq xarajatlarga yo'naltirilgan bo'lib, unda moliyalashtirish asosan o'tgan davr xarajatlari va mavjud infratuzilmani saqlab turishga asoslanadi. Bunday yondashuv natijadorlik va samaradorlikni to'liq hisobga olish imkonini cheklaydi. Natijada, mablag'lar taqsimoti tibbiy xizmatlar sifati yoki aholining sog'liq ko'rsatkichlari bilan yetarli darajada bog'lanmaydi.

Sog'liqni saqlash tizimida moliyalashtirishning asosiy manbai davlat byudjeti hisoblanadi, biroq so'nggi yillarda majburiy tibbiy sug'urta tizimini joriy etish bo'yicha ham muhim qadamlar qo'yilmoqda. Bu esa kelgusida moliyalashtirish modelining diversifikatsiya qilinishiga xizmat qilishi mumkin. Shu bilan birga, ushbu jarayon hali to'liq shakllanmaganligi sababli tizimni yanada takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda.

Amaldagi tizimda yana bir muhim masala natijadorlik ko'rsatkichlarining yetarli darajada ishlab chiqilmaganligidir. Ko'plab tibbiyot muassasalari faoliyati aniq KPIlar asosida baholanmaydi, bu esa boshqaruv qarorlarining samaradorligini pasaytiradi. Monitoring va nazorat tizimlari mavjud bo'lsa-da, ular ko'proq moliyaviy intizomni tekshirishga qaratilgan bo'lib, natijaviylikni baholash mexanizmlarini yanada rivojlantirish talab etiladi.

Shuningdek, axborot tizimlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi ham muhim omillardan biri hisoblanadi. Ma'lumotlarning to'liq va ishonchli emasligi dasturiy byudjetlashtirish kabi natijaga yo'naltirilgan tizimlarni joriy etishni murakkablashtiradi. Chunki bunday tizimlar aniq statistik va analitik ma'lumotlarga tayanadi.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda asosiy muammolar tizimli xarakterga ega. Xususan, byudjetlashtirishning xarajatga yo'naltirilganligi, natijadorlik ko'rsatkichlarini rivojlantirish zarurati va monitoring tizimini takomillashtirish ehtiyoji dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, moliyalashtirish manbalarini kengaytirish va axborot tizimlarini rivojlantirish tizim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishni takomillashtirish uchun dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Biroq bu jarayonni samarali amalga oshirish uchun mavjud muammolarni bosqichma-bosqich hal etish, institutsional bazani mustahkamlash hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish talab etiladi.

Samaradorlikni baholash tizimi: dasturiy byudjetlashtirish natijalarini aniqlash

Dasturiy byudjetlashtirishni joriy etishda eng muhim bosqichlardan biri bu uning samaradorligini to'g'ri baholashdir. Ushbu tizimning mohiyati shundan iboratki, ajratilgan moliyaviy resurslar nafaqat sarflanishi, balki qanday natijalar berayotganligi bilan ham o'lchanadi. Shu sababli, samaradorlikni baholash tizimi natijaga yo'naltirilgan boshqaruvning ajralmas qismi hisoblanadi.

Samaradorlikni baholashda uchta asosiy yo'nalish ajratiladi: natijadorlik indikatorlari, moliyaviy samaradorlik va sog'liq natijalari. Ushbu uch komponent bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, kompleks baholashni ta'minlaydi. Natijadorlik indikatorlari

orqali dasturlar doirasida erishilgan bevosita natijalar aniqlansa, moliyaviy samaradorlik resurslardan foydalanish darajasini ko'rsatadi.

Natijadorlik indikatorlarini shakllantirishda ularning aniqligi, o'lchovliligi va amaliy qo'llanish imkoniyati muhim ahamiyatga ega. Indikatorlar haddan tashqari murakkab bo'lmasligi, shu bilan birga boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun yetarli darajada ma'lumot berishi lozim. Aks holda, indikatorlar faqat formal xarakterga ega bo'lib qoladi va tizim samaradorligiga real ta'sir ko'rsatmaydi.

Moliyaviy samaradorlikni baholash esa ajratilgan mablag'lar va erishilgan natijalar o'rtasidagi nisbatni aniqlashga qaratiladi. Bu yerda asosiy e'tibor resurslardan optimal foydalanishga qaratiladi. Masalan, bir xil moliyaviy resurslar evaziga ko'proq xizmat ko'rsatish yoki yuqori sifatga erishish samaradorlik oshganligini anglatadi.

Sog'liq natijalari esa dasturiy byudjetlashtirishning eng muhim yakuniy ko'rsatkichidir. Ular orqali aholining sog'liq darajasi, kasalliklar kamayishi, umr davomiyligi kabi indikatorlar baholanadi. Bu ko'rsatkichlar tizimning haqiqiy ijtimoiy samaradorligini aks ettiradi va davlat siyosatining natijaviyligini aniqlash imkonini beradi.

Quyidagi 4-jadvaldan ko'rinib turibdiki, samaradorlikni baholash ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Har bir yo'nalish alohida ahamiyatga ega bo'lib, ularning birgalikdagi tahlili dasturiy byudjetlashtirish tizimining umumiy samaradorligini aniqlash imkonini beradi. Ayniqsa, sog'liq natijalari uzoq muddatli ta'sirni aks ettirsa, moliyaviy va natijadorlik indikatorlari qisqa muddatli boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim rol o'ynaydi (4-jadval).

4-jadval

Dasturiy byudjetlashtirish samaradorligini baholash indikatorlari tizimi

Baholash yo'nalishi	Asosiy indikatorlar	Baholash mazmuni
Natijadorlik indikatorlari	Davolangan bemorlar soni, xizmatlar hajmi	Dastur natijalarini o'lchash
Moliyaviy samaradorlik	1 bemorga xarajat, xizmat tannarxi	Resurslardan foydalanish darajasi
Sog'liq natijalari	Umr davomiyligi, kasallanish darajasi	Aholi sog'lig'idagi o'zgarishlar

Samaradorlikni baholash tizimini to'g'ri tashkil etish dasturiy byudjetlashtirishning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishini ta'minlaydi. Bu nafaqat moliyaviy intizomni mustahkamlaydi, balki sog'liqni saqlash tizimining umumiy natijadorligini oshirishga ham xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda dasturiy byudjetlashtirishni joriy etish resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishning muhim vositalaridan biridir. An'anaviy xarajatga yo'naltirilgan yondashuv mavjud ehtiyojlarni qondirishga xizmat qilgan bo'lsa-da, u natijadorlik va sifat ko'rsatkichlarini yetarli darajada aks ettirmaydi. Dasturiy byudjetlashtirish esa moliyalashtirishni aniq maqsadlar va natijalar bilan bog'lash orqali tizimni yanada shaffof hamda samarali qiladi.

Xalqaro tajriba tahlili shuni ko'rsatdiki, ushbu yondashuvni muvaffaqiyatli joriy etish ko'p jihatdan institutsional rivojlanish darajasi, boshqaruv sifati va axborot tizimlarining rivojlanganligiga bog'liq. Rivojlangan mamlakatlarda dasturiy byudjetlashtirish keng qo'llanilib, sog'liqni saqlash xizmatlari sifati va moliyaviy samaradorlik oshgan. O'zbekiston sharoitida esa bu tizimni joriy etish uchun muayyan asoslar mavjud bo'lsa-da, mavjud masalalar, xususan KPI tizimini rivojlantirish, monitoring mexanizmlarini takomillashtirish va ma'lumotlar bazasini kengaytirish zarurati ushbu jarayonni bosqichma-bosqich amalga oshirish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Dasturiy byudjetlashtirishni sog'liqni saqlash tizimiga joriy etish O'zbekistonda moliyaviy boshqaruvni modernizatsiya qilish, xizmatlar sifati oshirish va aholi salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi. Buning uchun tizimli yondashuv asosida normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, natijadorlik indikatorlarini joriy etish hamda raqamli boshqaruv mexanizmlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu orqali sog'liqni saqlash tizimining barqaror va samarali faoliyati ta'minlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- Rustamova, D. A., & Sh, U. G. (2026). Tibbiy sug'urtaning O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimidagi o'rni. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 61(3), 289–297.
- Abrarovna, K. D., & Abdunabi o'g'li, A. B. (2026). O'zbekiston Respublikasida davlat tibbiy sug'urta tizimini transformatsiya qilishning strategik asoslari: muammo va yechimlar tahlili. *TADQIQOTLAR*, 79(1), 228–234.
- Asadbek Akbar o'g'li, N. M. (2025). DXSH asosida ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish: xorijiy tajriba va O'zbekiston istiqbollari. *Tanqidiy Nazar, Tahliliy Tafakkur va Innovatsion G'oyalar*, 2(5), 8–12.
- Abdumajidovna, A. S. (2025). Barqaror o'sish uchun sog'liqni saqlashni boshqarish strategiyasi. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 13(11), 182–188.

5. Mavlonovich, M. F. (2025). Mahalliy byudjet xarajatlari samaradorligini baholash va optimallashtirish. *Pedagogik Islohotlar va Ularning Yechimlari*, 14(02), 218–222.
6. Ravshanovna, A. S. (2024). Tibbiyot muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(Maxsus son), 285–290.
7. Javlon Ma'ruf o'g'li, Q. (2025). O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimining tarixiy transformatsiyasi (1991–2025). *SHOKH LIBRARY*, 1(11).
8. Mamatqulov, B. M., & Tileubergen o'g'li, N. S. (2026). Sog'liqni saqlashning davlat tibbiy sug'urta tizimi orqali moliyalashtirishning yutuqlari va kamchiliklari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida). *SHOKH LIBRARY*, 1(1).
9. Kasimova, D. A., & Mahmudov, R. B. (2026). Tibbiy sug'urta bozori: mohiyati va raqamlashtirish sharoitida taraqqiyot bosqichi. *TADQIQOTLAR*, 79(1), 257–260.
10. Rustamova, D. A., & Sh, U. G. (2026). Tibbiy sug'urtaning O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimidagi o'rni. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 61(3), 289–297.
11. Kasimova, D. A., & G'ofurjonov, X. G. (2026). O'zbekistonda davlat tibbiy sug'urtasi tariflarini tuzish asoslari. *TADQIQOTLAR*, 79(1), 252–256.
12. Ro'zimatov, F., & Baxriddinova, O. (2025). Sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish jarayonida tibbiy sug'urtaning o'rni. *South Aral Region Medical Journal*, 1(1), 119–121.
13. Boltayev, M. R. A. (2025). Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik tizimi. *Ustozlar uchun*, 80(1), 88–91.
14. O'g'li, J. I. J. (2025). O'zbekistonda sog'liqni saqlash sohasini moliyalashtirish tizimi: mavjud muammolar va ularni bartaraf qilish yo'llari. *Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика)*, (11), 2067–2074.
15. H. Mavrulova (2023). Tibbiy sug'urta: amaldagi turlarini rivojlantirish va majburiy turini joriy etish imkoniyatlari. *Scienceproblems.uz*, 3(1), 21–29.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>